

UCHWAŁA NR XXVI/605/08
RADY MIASTA GDYNI
z 17 grudnia 2008 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych w Gdynia na 2009 r.**

Działając na podstawie art 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. Nr 142/01 poz. 1591 z późn. zmianami), w związku art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 147 poz.1231 z 2002 r. z późn. zm.) Rada Miasta Gdyni uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2009 r., który stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania i podlega publikacji w Monitorze Rady Miasta Gdyni.

Przewodniczący Rady Miasta Gdyni

dr inż. Stanisław Szwabski

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GDYNI NA 2009 r.

I. WPROWADZENIE.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych jest jednym z istotnych elementów *Gdyńskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych*.

Działania prowadzone są w oparciu o akty prawne:

- *Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 147 poz.1231 z 2002 r. z późn. zm.)*
- *Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006-2010*
- *Gdyńska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2011 przyjęta Uchwałą Rady Miasta nr XVII/417/08 z dnia 27.02.2008 r.*

Realizacja zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywanie problemów alkoholowych niesie konieczność współpracy wszystkich środowisk lokalnych w budowaniu spójnej strategii przeciwdziałania alkoholizmowi.

REALIZATORAMI GMINNEGO PROGRAMU SĄ:

- ⇒ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień,
- ⇒ poradnie profilaktyki uzależnień prowadzone przez uprawnione podmioty,
- ⇒ Komenda Miejskiej Policji,
- ⇒ Straż Miejska ,
- ⇒ placówki edukacji,
- ⇒ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ⇒ Zespół Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego „Dziadka”,
- ⇒ Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- ⇒ Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- ⇒ Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny,
- ⇒ organizacje pozarządowe,
- ⇒ placówki ochrony zdrowia .

Realizacja programu prowadzona jest zgodnie z zasadami:

- 1) współpracy
- 2) systemowości
- 3) realizmu
- 4) kontekstu innych uzależnień
- 5) dostępu do informacji

II. DIAGNOZA.

DANE OGÓLNOPOLSKIE

W 2007 r. przeprowadzono badania ankietowe wśród młodzieży trzecich klas gimnazjum oraz drugich klas ponadgimnazjalnych¹. Wyniki badań pokazały, iż napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją uzależniającą wśród młodzieży szkolnej oraz wśród dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 90,2% gimnazjalistów z klas trzecich i 94,8% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych.

W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem kontakt z alkoholem miało 78,9% ankietowanych szesnastolatków i 92,0% osiemnastolatków. Porównanie wyników odnoszących się do konsumpcji napojów alkoholowych w czasie ostatnich 12 miesięcy uzyskanych w 2007 r. z wynikami z 2003 r. wskazuje na spadek odsetka konsumentów wśród gimnazjalistów oraz w zasadzie stabilizację w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Zestawienie wyników z 2003 r. z wynikami z 1999 r. wskazywało na lekki wzrost odsetka konsumentów napojów alkoholowych wśród uczniów młodszych oraz stabilizację wśród uczniów starszych. Wzrost obserwowany w 2003 r. w młodszej grupie był mniejszy od wzrostu między 1999 r. i 1995. W starszej grupie w latach 1995-1999 także notowano zwiększenie się odsetka konsumentów alkoholu. Podsumowując w 2003 r. w odniesieniu do gimnazjalistów można było mówić o pojawieniu się tendencji stabilizacyjnej, natomiast w 2007 r. zaznacza się tendencje spadkową. W starszej grupie utrzymuje się tendencja stabilizacyjna.

Analizując problem powszechności picia alkoholu w kontekście zróżnicowania płci należy stwierdzić, iż w ostatnich latach zanikła różnica w podziale na płeć. Picie alkoholu w naszej kulturze było domeną mężczyzn. Wśród dorosłych mieszkańców naszego kraju wielokrotnie więcej spotykano niepijących kobiet, niż mężczyzn abstynentów. Wśród nastolatków proporcje te są niemal wyrównane.

Zróżnicowanie picia wiąże się także z wiekiem – średnia konsumpcja zarówno u mężczyzn i u kobiet jest najmniejsza po 65 roku życia i wśród najmłodszych przed 30-ką. Najwyższe spożycie napojów alkoholowych notujemy w kategorii wieku 40-49 lat, podobnie u przedstawicieli obu płci².

DANE LOKALNE

Komenda Miejska Policji jest głównym źródłem informacji o skali zjawiska alkoholizmu w Gdyni. W 2007 r. w swej codziennej praktyce policja odnotowała:

1. Ilość interwencji domowych dot. przemocy w rodzinie :	-	319
- ilość sprawców pod wpływem alkoholu:	-	190
2. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart dot. przemocy w rodzinie:	-	320
- liczba sprawców pod wpływem alkoholu:	-	190
3. Ilość wszczętych postępowań przygotowawczych w związku z ujawnionymi przypadkami prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości:		
- art.178 A§1 i 2 kk	-	320

¹ Janusz Sierosławski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2007 r.*, Instytut Psychiatrii i Neurologii Warszawa 2007 r., Badanie zostało sfinansowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania narkomanii oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

² Janusz Sierosławski, art.: *Płeć a picie alkoholu*, Warszawa 2008 r.

4. Zatrzymano nietrzeźwych w PdOZ: - 787
 w tym nieletnich: - 1
5. Dowieziono do:
 - miejsc zamieszkania: - 546
 w tym nieletnich: - 29
6. Do innych placówek(komisariat, szpital, noclegownia, itd.): - 612

Tabela nr 1 Liczba zatrzymań nietrzeźwych w latach 2006 - 2007

L.p.	Wyszczególnienie	2006	2007
1	Liczba zatrzymanych nietrzeźwych w PdOZ	782	787
	w tym nieletnich	17	1
2	Liczba dowiezionych nietrzeźwych do miejsc zamieszkania	457	546
	w tym nieletnich	26	29
3	Liczba dowiezionych nietrzeźwych do innych placówek(komisariat, szpital, noclegownia, itp)	358	612

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdyni

Tabela nr 2 Liczba osób naruszających zakaz spożywania/ nabywania alkoholu w latach 2006 – 2007 na podstawie art. 43 ust 1 i 2 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości

L.p.	Wyszczególnienie	2006	2007
1	ogółem	8 353	8 593
	w tym nieletnich	96	167
2	Liczba sporządzonych przez GKRPA wniosków do Sądów Grodzkich	200	259
3	Liczba nałożonych grzywien w drodze mandatu karnego	8 057	8 165
4	Liczba przeprowadzonych działań porządkowych	244	571
5	Liczba skontrolowanych miejsc podawania i spożywania napojów alkoholowych	3 726	7 514

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdyni

Tabela nr 3 Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w latach 2006 - 2007

L.p.	Wyszczególnienie	2006	2007
1	Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w związku z ujawnionymi przypadkami prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości	373	320
2	Liczba sporządzonych wniosków o leczenie odwykowe alkoholików	72	33
3	Liczba wniosków o cofnięcie koncesji na sprzedaż napojów alkoholowych	1	1
4	Liczba sporządzonych „Niebieskich kart” dotyczących przemocy w rodzinie	156	320

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gdyni

7. Ilość nietrzeźwych podejrzanych/dorosłych/nietrzeźwych nieletnich sprawców czynów karalnych w kategoriach przestępstw, w których badany jest stan trzeźwości:

- zabójstwo:

dorośli podejrzani ogółem: 6, w tym nietrzeźwi: 1

- uszczerbek na zdrowiu:

dorośli podejrzani ogółem: 54, w tym nietrzeźwi: 11

nietelni sprawcy ogółem: 28, w tym nietrzeźwi: 0

- kradzież cudzej rzeczy:

dorośli podejrzani ogółem: 276, w tym nietrzeźwi: 12

nietelni sprawcy ogółem: 67 , w tym nietrzeźwi: 4

- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze:

dorośli podejrzani ogółem: 94, w tym nietrzeźwi: 16

nietletni sprawcy ogółem: 17 , w tym nietrzeźwi: 0

- uszkodzenie rzeczy:

dorośli podejrzani ogółem: 89, w tym nietrzeźwi: 38

nietletni sprawcy ogółem: 22 , w tym nietrzeźwi: 3

- przestępstwa przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu:

dorośli podejrzani ogółem: 133, w tym nietrzeźwi: 76

nietletni sprawcy ogółem: 6 , w tym nietrzeźwi: 2

Poniższa tabela wskazuje liczbę naruszeń zakazu spożywania/nabywania alkoholu na podstawie art. 43 ust.1 i 2 *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* na terenie poszczególnych komisariatów.

Tabela 4: Naruszenie zakazu spożywania/nabywania alkoholu w Gdyni w 2007

Jednostka	Ujawniono pod wpływem alkoholu	w tym nietletnich
1.	2.	3.
KP Śródmieście	2640	63
KP Wzg. św. Maksymiliana	1122	21
KP Chylonia	1569	32
KP Karwiny	521	17
KP Oksywie	1059	16
KP Witomino	599	18
ROP*	916	
Ogółem	8593	167

- Referat Operacji Policyjnych – działający na obszarze całej Gdyni.

Z danych Miejskiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Gdyni w 2007 r. wynika, iż w 2007 r. pomocy udzielono 2134 osobom będących pod wpływem alkoholu.

W 2007 r. z usług Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia będącej w strukturze Ośrodka Profilaktyki Terapii Uzależnienia w Gdyni skorzystało 1123 osób uzależnionych od alkoholu, w tym: po raz pierwszy - 496 osób, kobiet – 311. Dla porównania w 2006 r. liczba zarejestrowanych uzależnionych ogółem wynosiła 1249, w tym : po raz pierwszy - 656 osób, kobiet – 336.

Tabela nr 5 Liczba pacjentów OPiTU w latach 2006 - 2007

L.p.	Wyszczególnienie	2006	2007
1	Liczba zarejestrowanych pacjentów	1249	1123

w tym:			
2	Liczba pierwszorazowych pacjentów	656	496
3	Liczba kobiet	336	311

Źródło: Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnienia w Gdyni

Z dniem pierwszego maja 2008 r. zostały zakontraktowane w Narodowym Funduszu Zdrowia nowe poradnie działające w strukturach OPiTu. Są to:

- Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Rodzin Dysfunkcyjnych,
- Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu dla Dzieci i Młodzieży.

Dane pozyskane z MOPS na temat skali zjawiska alkoholizmu w Gdyni wskazują, iż w 2007 r. świadczeniami socjalnymi objęto 478 rodzin z problemem alkoholowym. Liczba osób w tych rodzinach wynosi 788 osób. Ogółem liczba osób objętych pomocą z powodu uzależnień (*uzależnienie od alkoholu i narkotyków*) wynosi 814, w tym 84 osoby niepełnoletnie, które nie ukończyły szkoły ponadgimnazjalnej.

III. CEL I ZADANIA PROGRAMU.

Cel główny gminnego programu jest:

OGRANICZENIE SPOŻYCIA ALKOHOLU I ZWIĄZANYCH Z TYM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na poziomie gminnym w/wskazany cel realizowany jest w następujących obszarach działania:

1. PROFILAKTYKA
2. LECZENIE, REHABILITACJA ORAZ OGRANICZANIE SZKÓD ZDROWOTNYCH
3. BADANIA, MONITORING I EWALUACJA

AD. 1. PROFILAKTYKA

Cel: Podniesienie poziomu świadomości społecznej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie.

Cele szczegółowe i zadania

1.1 Przeciwdziałanie wczesnej inicjacji alkoholowej wśród młodzieży, kreowanie alternatywnych form spędzania czasu przez dzieci i młodzież i promowanie zdrowego stylu życia.

- 1) Poszukiwanie różnorodnych, atrakcyjnych i uwzględniających stopień zagrożenia programów profilaktycznych adresowanych dla dzieci i młodzieży.
- 2) Dbłość o aktywne uczestnictwo rodziców, uczniów i nauczycieli w realizacji szkolnych programów profilaktycznych.
- 3) Realizowanie i monitorowanie programów profilaktycznych w szkołach podstawowych, gimnazjach i ponadgimnazjalnych: np. m.in. warsztaty psychologiczne, teatry profilaktyczne.
- 4) Przeprowadzanie kampanii społecznych promujących postawy abstynenckie.

- 5) Skuteczna kontrola sprzedaży i spożywania alkoholu, w szczególności realizowanie przez sprzedawców założeń Ustawy o wychowaniu w trzeźwości w odniesieniu do osób niepełnoletnich.
- 6) Szkoły dla rodziców jako oferta pomocy rodzicom z problemami wychowawczymi : OPITU, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły.
- 7) Promowanie różnych form aktywności dzieci i młodzieży poprzez finansowanie zajęć pozalekcyjnych, konkursów, przeglądów i wymiany międzynarodowej.
- 8) Tworzenie oferty różnorodnych zajęć w świetlicach socjoterapeutycznych.
- 9) Wspomaganie wyposażenia placówek oświatowych niezbędnego do realizacji programów profilaktycznych.
- 10) Podejmowanie działań wspomagających wolontariat i bezinteresowne służeńie osobom potrzebującym np. organizacja Konkursu 8 Wspaniałych.
- 11) Prowadzenie systematycznych kontroli lokali gastronomicznych, punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- 12) Eliminacja zjawiska spożywania alkoholu w miejscach zabronionych, szczególnie placach, parkach, ulicach przy wykorzystaniu m.in. patroli prewencyjnych pełnionych w czasie ponadnormatywnym oraz systemu monitoringu miejskiego.
- 13) Realizacja procedur zmierzających do odbierania zezwoleń na sprzedaż alkoholu przedsiębiorcom nie stosujących się do wymogów *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości...*”.

1.2. Popularyzowanie informacji o szkodliwości nadmiernego spożywania alkoholu i zagrożeniach związanych z chorobą alkoholową, jej skutkach, a także o możliwości uzyskania wsparcia dla osób już uzależnionych i ich rodzin.

- 1) Informacje na temat szkodliwego działania alkoholu i możliwości powstania uzależnienia.
- 2) Popularyzowanie wiedzy o chorobie alkoholowej w formie informatorów i ulotek udostępnianych przez instytucje (szkoły, przychodnie, ośrodki pomocy społecznej), a także organizacje pozarządowe.
- 3) Przekazywanie wiedzy o toksycznym działaniu alkoholu zwłaszcza na rozwój płodu i rozwój dzieci.
- 4) Wykorzystywanie środków masowego przekazu (Ratusz, lokalna prasa, TV, internet) do informowania o adresach instytucji i organizacji, w których osoby uzależnione i ich rodziny mogą uzyskać pomoc psychologiczną, terapeutyczną i prawną.

AD. 2. LECZENIE, REHABILITACJA ORAZ OGRANICZANIE SZKÓD ZDROWOTNYCH

Cel: Ograniczenie szkód zdrowotnych.

Cele szczegółowe i zadania :

2.1. Pomoc medyczna, terapeutyczna dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin realizowana przez OPITU:

- 1) Oferty porad psychologicznych, terapeutycznych i lekarskich – świadczenia indywidualne i grupowe.
- 2) Różnorodność form terapii: w systemie oddziału dziennego i w systemie ambulatoryjnym.

- 3) Tworzenie rozszerzonych form terapii poprzez grupy wsparcia, grupy motywacyjne, zapobiegania nawrotom choroby, grupy pracy nad systemem wartości w trzeźwieniu.
- 4) Oferowanie pomocy współuzależnionym:
 - a) Programy terapii podstawowej i pogłębionej dla współuzależnionych.
 - b) Programy terapii DDA.
 - c) Programy terapeutyczne dla osób doświadczających przemocy domowej związanej z nadużywaniem alkoholu.
- 5) Pomoc osobom z podwójną diagnozą (*uzależnieni od alkoholu i chorzy psychicznie*).

2.2. Zwiększenie liczby osób, które podejmą i będą kontynuować leczenie uzależnienia.

- 1) Prowadzenie działań oceniających rodzaj i stopień zagrożenia uzależnieniem od alkoholu oraz monitorujących skuteczność realizowanych programów profilaktycznych i terapeutycznych.
- 2) Informowanie i propagowanie wiedzy o instytucjach i organizacjach, które oferują pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom.
- 3) Doskonalenie przez Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień i inne placówki ofert terapeutycznych.
- 4) Popularyzowanie informacji i wiedzy o Ruchu AA i miejscach spotkań grup.
- 5) Współpraca z GKRPA z OPITU w zakresie motywowania do dobrowolnego poddania się terapii.
- 6) Finansowanie działalności punktów konsultacyjnych.
- 7) Finansowanie kosztów sądowych w związku z procedurą przymusu leczenia uzależnienia od alkoholu.

2.3. Wsparcie rodzin, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu:

- 1) Pomoc socjoterapeutyczna dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
- 2) Uczestnictwo w ogólnopolskiej kampanii pod hasłem „Cięża bez alkoholu”.
- 3) Tworzenie systemu opieki nad dziećmi z płodowym zespołem alkoholowym.
- 4) Organizacja wypoczynku dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.
- 5) Prowadzenie grup gimnastycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
- 6) Informowanie o możliwości uzyskania pomocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej oraz w Zespole Placówek Specjalistycznych im.K.Lisieckiego „Dziadka”, Poradni Dziecka Krzywdzonego.
- 7) Pomoc prawna dla osób uzależnionych i ich rodzin.
- 8) Udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy, pomocy społecznej np. zasiłki, dożywianie dzieci w szkołach i świetlicach socjoterapeutycznych.
- 9) Wsparcie i współpraca z zespołami interdyscyplinarnymi w zakresie patologii społecznych.
- 10) Umacnianie systemu działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (*ważna rola poradnika dzielnicowego „Przemoc w rodzinie”*).
- 11) Realizacja projektu systemowego „Rodzina bliżej siebie”.
- 12) Realizacja projektów socjalnych mających na celu: podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, pomoc w nauce dzieciom z udziałem wolontariuszy, zajęcia biblioterapii skierowane do dzieci mających problemy emocjonalne, zajęcia edukacyjno-dydaktyczne z dziećmi prowadzone na terenie bibliotek .

- 13) Organizowanie spotkań, wycieczek i imprez okolicznościowych, których uczestnikami są rodziny z problemem alkoholowym.
- 14) Wsparcie psychologiczne i pedagogiczne członków rodzin z problemem alkoholowym.

2.4. Prowadzenie schroniska dla bezdomnych uzależnionych od alkoholu.

2.5. Prowadzenie schroniska z funkcją interwencyjnego punktu noclegowego dla osób w stanie nietrzeźwości .

AD. 3. BADANIA, MONITORING I EWALUACJA

Cel: Stworzenie systemu informacji i monitorowania prowadzonych działań profilaktycznych oraz zjawiska alkoholizmu w naszym mieście niezbędnego do prowadzenia skutecznej polityki z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi.

Cele szczegółowe i zadania :

3.1. Stworzenie zintegrowanego (spójnego) systemu informacji nt skali zjawiska alkoholizmu w gminie.

ZADANIA:

- 1) Wymiana informacji pomiędzy instytucjami, organizacjami odpowiedzialnymi za politykę antyalkoholową na poziomie lokalnym.

3.2. Diagnoza/ ocena stanu zagrożenia problemami alkoholowymi na terenie miasta.

ZADANIA:

- 1) Prowadzenie badań ankietowych wśród dzieci i młodzieży szkolnej.
- 2) Zbieranie i analiza danych statystycznych uzyskanych od instytucji zajmujących się działalnością interwencyjną, profilaktyczną, terapeutyczną i leczniczą.

IV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE.

1. Sposób finansowania:

Środki finansowe na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pochodzą z budżetu Miasta Gdyni, środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia oraz dotacji zewnętrznych.

2. Wynagrodzenie członków Komisji

2.1. Członkowie Komisji nie będący Wiceprezydentami otrzymują za obecność na posiedzeniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynagrodzenie w wysokości 5 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłaszanego kwartalnie dla celów rewaloryzacji rent i emerytur przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Monitorze Polskim. Wynagrodzenie to przysługuje za każde posiedzenia Komisji. Podstawę stwierdzenia obecności na posiedzeniu Komisji stanowi podpis członka Komisji złożony na liście w trakcie posiedzenia.

2.2. Koszty szkoleń, podróży służbowych i diet członków Komisji związanych z pełnieniem funkcji członka Komisji pokrywane są ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi. Decyzje o skierowaniu na szkolenie podejmuje Prezydent Miasta na wniosek przewodniczącego Komisji.

3. Nadzór nad realizacją programu sprawuje Prezydent Miasta Gdyni.

